

**OBVEZA PRODAVATELJA BRODA DA OBAVIJESTI
KLASIFIKACIJSKO DRUŠTVO O PROMJENAMA KOJE
MOGU UTJECATI NA KLASU BRODA**

HOUSE OF LORDS

Presuda od 9. veljače 1995.

“Niobe Maritime Corporation”

v.

“Tradax Ocean Transportation S.A.”

(Brod “Niobe”)

Vijeće: Lord Mackay of Clashfern, L.C., Lord Keith of Kinkel, Lord
Yauncey of Tullichettle, Lord Browne-Wilkinson and Lord Lloyd of
Berwick

Prodavatelji broda dužni su, prije predaje broda kupcu, obavijestiti klasifikacijsko društvo o svim činjenicama koje bi mogle utjecati na klasu koju brod ima, bez obzira jesu li za te činjenice prodavatelji saznali prije ili poslije sklapanja ugovora o prodaji broda. Ta njihova obveza počinje teći od posljednjeg pregleda broda.

Temeljem ugovora o prodaji broda, tuženik “Tradax Ocean Transportation S.A.” predao je brod “Niobe” tužitelju “Niobe Maritime Corporation”. Ugovor o prodaji sklopljen je u formi Norveškog tipskog kupoprodajnog ugovora (“Norwegian Saleform” - 1983. Revision). U vrijeme sklapanja ugovora kupci su pregledali brod.

Prodavatelji su predali brod kupcu deset dana nakon sklapanja ugovora. Kupci su istakli niz prigovora na stanje broda u vrijeme njegove predaje. Najznačajniji prigovor odnosio se na neispravnost automatskog sustava rada brodskog motora.

Kupci su, ubrzo nakon što su preuzeli brod, pozvali stručnjake za popravak kako bi otklonili kvar na motoru, ali se kvar pokazao neotklonjivim. Stručnjaci su utvrdili da se radi o kvaru koji je postojao i prije nego što je sklopljen ugovor o prodaji broda.

Kupci su pokrenuli spor pred arbitražom tvrdeći da su prodavatelji prekršili ugovor jer nisu o kvaru i zastarjelosti automatskog sustava rada motora obavijestili klasifikacijsko društvo. Kupci su smatrali da su pro-

davatelji prekršili odredbu članka 11 ugovora o kupoprodaji. Taj se članak odnosi na stanje broda u vrijeme njegove predaje kupcu od strane prodavatelja i glasi:

“Prodavatelji trebaju predati kupcu brod, (zajedno sa svim pripadajućim dijelovima) u istom stanju u kakvom je bio u vrijeme pregleda od strane kupca, izuzimajući normalno trošenje zbog redovite upotrebe. Rizik i troškovi predaje broda u takvom stanju leže na strani prodavatelja.

Prodavatelji će kupcu predati brod u stanju koje omogućuje da brod zadrži postojeću klasu, bez bilo kakvih preporuka klasifikacijskog društva. Prodavatelji će obavijestiti klasifikacijsko društvo prije predaje broda o svemu što saznaju a što bi moglo dovesti do gubitka klase ili izdavanja preporuka u svezi s klasom koju brod ima.”

Arbitraža je presudila u korist prodavatelja. Odluka arbitraže temeljila se na zaključku da obveza prodavatelja koja proizlazi iz članka 11. kupoprodajnog ugovora o obavješćivanju klasifikacijskog društva o činjenicama koje bi mogle utjecati na klasu broda počinje teći tek od dana sklapanja ugovora. Prema tome, prodavatelji su dužni obavijestiti klasifikacijsko društvo samo o onim promjenama koje bi mogle utjecati na klasu broda a za koje saznaju *nakon* sklapanja ugovora, odnosno nakon kupčevog pregleda broda. Budući su prodavatelji znali ili su morali znati da je automatski sustav rada motora neispravan i zastario i *prije* sklapanja ugovora o prodaji broda, oni nisu prekršili članak 11. ugovora. Arbitraža je bila mišljenja da kupci trebaju sami snositi posljedice vlastitog površnog pregleda broda.

Kupci su se žalili na odluku arbitraže pa je spor dospio pred prvostupanjski sud koji je presudio u korist kupca odlučivši da je obveza prodavatelja da obavijesti klasifikacijsko društvo o činjenicama koje bi mogle utjecati na klasu broda potpuno neovisna o pregledu koji su izvršili kupci. Sud je utvrdio da ta obveza počinje teći od trenutka kada je inspektor klasifikacijskog društva posljednji put pregledao brod, dakle i prije sklapanja ugovora.

Prodavatelji su se na ovu odluku žalili pa je spor dospio pred Žalbeni sud. Ovo je tijelo prihvatilo žalbu prodavatelja temeljeći svoju odluku na stavu da niti jedna odredba u ugovoru ne može djelovati retroaktivno, odnosno da se ugovor ne odnosi na vrijeme prije njegova sklapanja. Stoga i obveze stranaka (prema tome i sporna prodavateljeva obveza) počinju teći tek nakon sklapanja ugovora.

Kupci su se žalili na odluku drugostupanjskog suda pa je spor dospio pred Vijeće Kuće lordova.

Temeljno pitanje spora jest: Kada počinje teći obveza prodavatelja da

obavijesti klasifikacijsko društvo prije predaje broda o svim promjenama za koje sazna, a koje bi mogle utjecati na to da brod izgubi klasu koju ima ili da inspektori klasifikacijskog društva donesu nove preporuke u svezi s klasom broda? Mogući odgovori su:

1. Obveza prodavatelja počinje teći od trenutka sklapanja ugovora o kupoprodaji;

2. Obveza prodavatelja počinje teći nakon posljednjeg pregleda broda od strane inspektora klasifikacijskog društva;

3. Obveza prodavatelja počinje teći od nekog drugog trenutka (kojeg?).

Odgovor na to pitanje zapravo je tumačenje druge rečenice stavka 2. članka 11. ugovora o kupoprodaji.

Vijeće je u razmatranju problema ponajprije zauzelo stanovište da obveza koju prodavatelju nameće druga rečenica stavka 2. članka 11. služi prvenstveno za provedbu prve rečenice istog stavka ("Prodavatelji će kupcu predati brod u stanju koje omogućuje da zadrži postojeću klasu, bez bilo kakvih preporuka klasifikacijskog društva"). To je temeljna obveza i cijeli stavak tog člana treba tumačiti na način da se ova obveza ispoštuje u najvećoj mogućoj mjeri. Prodavatelji su dužni obavješćivati klasifikacijsko društvo o svemu što bi moglo dovesti do toga da brod izgubi klasu koju trenutno ima i ta njegova obveza traje kontinuirano, s tim što je sasvim jasno da se u praksi ta obveza odnosi na vrijeme nakon posljednjeg pregleda broda od strane inspektora klasifikacijskog društva. Naime, nema smisla obavješćivati klasifikacijsko društvo o onome što ono već zna temeljem svog ranijeg pregleda. Prema tome, i u ovom slučaju obveza prodavatelja počinje teći nakon posljednjeg pregleda broda od strane inspektora klasifikacijskog društva. O svim promjenama koje se tiču klase broda, a za koje je prodavatelj saznao nakon posljednjeg pregleda broda od strane inspektora klasifikacijskog društva, prodavatelj je, kao vlasnik broda, morao obavijestiti klasifikacijsko društvo. Nema ništa kontradiktorno, pa čak ni neuobičajeno u tome da ugovorne obveze djeluju retroaktivno. U ovom slučaju obveze koje prodavatelj ima prema kupcu su sukladne obvezama koje on, kao vlasnik broda, ima prema klasifikacijskom društvu. Stoga je kršenje obveza prema klasifikacijskom društvu ujedno i kršenje obveza iz kupoprodajnog ugovora.

Zbog ovih je razloga Vijeće Kuće lordova prihvatilo žalbu kupaca broda.

(Lloyd's Law Reports, Part 6 (1995) Vol 1, p. 579).

Jasenکو Marin, znanstveni novak
Jadranski zavod HAZU